

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀ. ਫਲਸੈਂ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ.

ਦਿ ਦਿੱਲੀ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਮਿੱਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ।—ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਲਿਖਤ ਨੰ: 3-ਡੀ

ਕਾਰਖਾਨਾ ਕਾਨੂੰਨ (1948 ਦਾ 63ਵਾਂ)—ਐੱਸ 112—ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਿਯਮ (1950)—ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 7 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ—ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ—ਕੀ ਵੈਧ ਹੈ—ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਵੈਧ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨਾ ਕਾਨੂੰਨ 1948 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 112 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਿਯਮ 1950 ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 5 ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਜਦੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਲ ਦੇ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਲਾਨਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਧੀਨ ਹੈ ਨਿਯਮ 7 ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਭਾਗ ਜੋ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਿਸਚਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 7 ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਿਯਮ 1950 ਵੈਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੀਸਾਂ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਯਮ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 7 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਿਯਮ 1950 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੰਦਮਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਰਾਹਤ

ਡੀ ਕੇ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਲ. ਟੰਡਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹਨ।

ਜਵਾਬਦਾਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਸ.ਐਨ. ਸੰਕਰ ਵਕੀਲ।

ਆਦੇਸ਼

ਫਾਲਸ਼ੋ ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਮਿੱਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਨਿਯਮ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 7 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਿਯਮਾਂ 1950 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

1948 ਦੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 112 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਖੌਤੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ 10 ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ 20 ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਿਯਮ 3 ਸਾਈਟ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਾਰਖਾਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਯਮ 4 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 5 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਅਸਲ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸਲਾਨਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਵਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ 20 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕੇਲ 10 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 2,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ 750 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 100 ਐੱਚ. ਪੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਦਿੱਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 5 ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਕੱਪੜਾ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੈਮੀਕਲ ਵਰਕਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਲਾਨਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ 1,000 ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਵਨਸਪਤੀ ਵਰਕਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਲਕ ਮਿੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਛੋਟੇ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਹਨ, ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ 500 ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਟੀਨ ਕੰਟੇਨਰ ਕੰਮ ਦਾ ਰੇਟ 150 ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਰਕਸ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। 75 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸ਼ਾਪ ਦਾ ਰੇਟ 50 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 12,775 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਿੱਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕੈਡਿਡ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੇਪਣ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਕੈਂਸ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ

ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਕਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੀ ਅਸਲ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸੇ ਹੀ ਫੀਸ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜੋ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਾਖਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਾਲ ਲਈ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਰਜਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ, ਅਧਿਆਇ 3 ਜੀ 'ਸਿਹਤ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸਿਰਲੇਖ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਸਫਾਈ, ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਹਵਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ, ਧੂੜ ਅਤੇ ਧੂੰਏਂ, ਨਕਲੀ ਨਮੀ, ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।, ਲੈਟਰੀਨ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਅਤੇ ਬੁੱਕ. ਅਧਿਆਇ 4ਵਾਂ 'ਸੁਰੱਖਿਆ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਾੜ' 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਕੰਮ, ਖਤਰਨਾਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਪਾਵਰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਸਟਰਾਈਕਿੰਗ ਗੋਅਰ ਅਤੇ ਯੰਤਰ, ਸਵੈ-ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਨਵੇਂ ਕੇਸਿੰਗ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਕਪਾਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ, ਲਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਲਿਫਟਾਂ, ਲਿਫਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਚੇਨਾਂ, ਰੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਲਿਫਟਿੰਗ ਟੈਕਲ, ਘੁੰਮਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਪਲਾਂਟ, ਫਰਸ਼, ਪੇੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਟੇਏ, ਪੰਪ, ਫਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਆਦਿ ਦੇ ਨੇੜੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਜ਼ਨ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਧੂੰਏਂ, ਵਿਸਫੋਟਕ ਜਾਂ ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਧੂੜ, ਗੈਸ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਨੁਕਸਦਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਟੈਸਟ। ਅਧਿਆਇ 5 'ਵੈਲਫੇਅਰ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੋਣ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਕੱਪੜੇ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਫਸਟ ਏਡ ਉਪਕਰਨ, ਕੰਟੀਨ, ਆਸਰਾ, ਆਰਾਮ ਕਮਰਾ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਕ੍ਰੈਚ ਅਤੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟੇ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਛੁੱਟੀ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 3 ਜੀ, 4ਵਾਂ ਅਤੇ 5ਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਆਇਆਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 10ਵਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਪੀਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚੀਫ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਕਾਰਖਾਨਾ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਫੀਸ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਾਰਖਾਨਾ ਇੰਸਪੈਕਟੋਰੇਟ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਸਲਾਹਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਭਾਰਤ

ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘਿਣਾਉਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਉਦਯੋਗ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਲੰਬੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੂੰ ਕੁਸਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮਾਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਸਲਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਕਲੇਬ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਮਿਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਲਈ ਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ 1400 ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਲ 1962-63 ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਨ, ਜਿਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਥੋੜੇ ਵੱਧ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਖਦਿਆਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੀਸ 2,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਲੀਲ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਲਾਈਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਓ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮਜ਼ ਬੰਬੇ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ ਨਿਊ ਕਸਟਮ ਹਾਊਸ ਬੰਬੇ ਵਿੱਚ ਦਲਾਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੁੱਖ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਚਾਰਜ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 209 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: -

“ਅਗਲਾ ਨਿਯਮ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਯਮ 11 ਹੈ, ਜੋ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਚਾਰਜ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੀਸ ਇੱਕ ਰਕਮ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਚਾਰਜ ਸਿਰਫ 50 ਐਨ.ਪੀ. ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਫੰਡਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਫੀਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਪਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ. ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁਪਏ 50 ਇੱਕ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੀਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਚਾਰਜ ਗਲਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਫੀਸ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ।”

ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀਤਾ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕਦਮੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖਰਚੇ। ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਫੀਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਖਾਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੱਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਦਿੱਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਫੀਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਫੀਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਕੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਤੱਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬਲ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੀ ਉਮੈਦ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2) ਵਾਂਗੂ ਸੀ ਜੋ ਅਤੇ ਮੇਦੀ ਜੇ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਰਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਤਫਾਕਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 65,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ 23,500 ਰੁਪਏ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1962-63 ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬਧਿਤ ਸਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਨਵਰੀ 1963 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕੁਝ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 1,54,658 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਲੇਟ ਫੀਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੁਝ ਰਕਮ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਖਰਚਾ 98,542 ਰੁਪਏ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ 63.5 ਫੀਸਦੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਇਕ ਵਸਤੂ ਜਿਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ 11,800 ਰੁਪਏ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਵਧੀਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜਾ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸੁਲਾਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਧੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਲਗਭਗ 57 ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਕਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਰੰਗੀਨ ਭੇਸ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨਨ ਅਜਿਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 63 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣਾ ਪਏਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ 200 ਰੁਪਏ।

ਮੇਕਰ ਸਿੰਘ ਜੇ- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Kewal kumar
Translator

